

Damir Karakaš

OKRETIŠTE

disput

Zagreb, 2021.

OTKUD TI

Vuk je počeo zavijati u šumi; jabuka se otkinula sa stabla i pala u dvorište kao da je to dvoje nečim povezano; moja majka skinula je sa sebe očev ovnujski kožun: kad zavrne i izvuče ono jedino kositreno dugme – time nastupi ljeto.

Ležim na starome vojničkom krevetu, potom, s nekim tuđim sjećanjem, jer se ovoga uvijek nerado sjećam, pogled sažmem na kantu vode u kutu i lončić: kao dijete nisam volio piti iz toga plavog lončića, pa bih ustima tražio mjesto iznad njegova uha; otac je to jednom primijetio, opalio mi šamar, gadimo ti se, a!, viknuo je; onda mi zagnjurio glavu u punu kantu vode; kasnije nikad nisam dobro naučio plivati: paniku u meni izazivalo bi more, rijeke, jezera, čak i ona žuta ogledala bara po kojima smo praćkama i strijelama od žica kišobrana gađali žabe.

Okrenem se i duboko udahnem da uhvatim malo zraka pa osluškujem škrgut majčinih novih opanka od automobilske gume; to joj je otac nekidan sašio; vratila se, uzela iz kredenca lonac za mužnju krave, pogledala me preko ramena i upitala: “Kad ti ideš?” “Sutra”, promrmljao sam; okrenem se na drugu stranu, prema prozoru, na kojem su stajale dvije jednake glinene vaze s cvijećem i srcolikim lišćem koje se doimalo umetnutim u stabljike; prije su tu na dasci bile limene kantice u koje je pokojna baka sadila razno bilje; s tih limenki naučio sam čitati prva slova, nalazeći u tome čudno zadovoljstvo, a prva riječ koju sam u cijelosti svladao bila je: NAFTA.

Polako odem do tog prozora – s kojeg se najbolje vide selo i vijugava cesta – da promotrim vraća li se otac iz susjednog sela: jednom čovjeku ondje pomaže graditi staju; majka me zaobišla, otvorila i zatvorila prozor, krpom brzo, gore-dolje, prebrisala staklo. “Nego, ako ideš sutra, odi još danas do deda”, uzdahne. “Stalno pita kad ćeš doć.” Uzmem sa stola komad kruha, ponovno legnem na krevet, tražeći očima nešto što bih mogao promatrati; zadržim se na crnoj plišanjoj karti Australije; svaka kuća u našem selu ima takve suvenire, ukrašene klokanima,

koje su nam otamo slali rođaci; ustanem pa provirim kroz vrata; po nebu su neumorno kružile ptice.

“Idem do djeda”, kažem i čarapama zauzdam nogavice: majka za to vrijeme zamišljeno gleda kroz onaj svevideći prozor; pogledala je nekamo gore, u oblake, u nebesa, pritegnula na zatiljku šarenu maramu, rasklopila i zaklopila kišobran, a onda njime, s bijesom u očima, iznenada zamahnula da udari mačku koja je mekanim šapama zakoračila u kuću; mačka je izbjegla udarac i sunula van. “Miševe vataj!” vikne za njom. “A ne zmije.” “Šta je bilo?” upitam. “Donesla nam je nekidan zmiju ispod kreveta”, kaže. “Ma šta mačka zna.” “Ako ne zna, naučit će.” Počela je kiša, pravi plotuni: izišao sam, rastvorio kišobran, više se sklanjajući u guste zvukove pljuška nego pod njegovu crnu gljivu, ali vodena sačma polako se prorijedila, pojavilo se sunce; svjetlost se brzo sušila.

“Neće više padat”, kaže majka i uzme kišobran. “Ali uzmi za svaki slučaj.” “Ne treba”, kažem. “Ajde, uzmi”, kaže. “Neće trebat”, otrgnem joj iz ruke kišobran, prepoznajući u tome očev pokret: no bilo je već kasno; odložim ga ponovno pored vrata, stisnem jače vrećicu i, praćen njezinim pogledom,

krenem uzbrdo: brzo sam prešao pšenično strnište pa ušao u gust gaj iznad naše kuće gdje su krošnje drveća natkrivale jedna drugu; iziđem iz gaja, tog predvorja šume, kako sam ga uvijek doživljavao, na usku stazu na kojoj poznajem svaku rupu i udubinu jer tuda sam godinama gonio stoku na ispašu.

Ustao sam, naslonio se još malo na glatku koru drveta i sporim korakom – sada sam od umora više stajao nego hodao i pritom pohlepno udisao zrak – nastavio dalje pa se opet, svako malo, umoran naslanjao na stabla, birajući ih kao okrepljujući san; prošao pored planine pune magle koja se stalno obnavljala, kretala, povezivala visoka brda; zatim ugledao selo od desetak kuća, kosih krovova da za jakih zima snijeg što prije sklizne s njih; zbog magle se činilo da se krajolik iza sela još nije dokraja oblikovao. Zastao sam, spustio se strminom, preko izorana polja, pored strašila koje je pri dnu bilo ovijeno povijušama i više je izgledalo kao da je tu izraslo nego da ga je tko na to mjesto postavio; na njega je navučena sad poderana, žutosmeđa odora vojske Istočne Njemačke – kakve smo u ratu dobivali zimi – bakreno zvono i pletena dječja kapa; približavam se raštrkanu selu, u kojem je ostalo tek